

اقتصاد نفت

حامد امیرخانی^۱

درآمدهای نفتی نقش اساسی در اقتصاد سیاسی ایران در طول دهه های گذشته بازی کرده است. این درآمدها عامل اساسی برای سرمایه گذاری در زیرساختهای اقتصادی کشور بوده است. درآمدهای نفتی پشتوانه مالی بسیار محکمی برای اجرای سیاستهای داخلی و خارجی دولت بوده اند. اتکای دولت به درآمدهای نفتی روشی نامطلوب است و وابستگی هزینه های دولتی به درآمدهای نفت، که فوق العاده پرنوسان است، منطقی و صحیح نیست. تجربه های حاصل از مشکلات ناشی از اتکای دولتها به درآمدهای نفتی در گذشته، ضرورت دوراندیشی و لزوم ایجاد نظام مالی پایدار و سالم را نشان می دهد. تحولات سیاسی - اجتماعی معاصر نشان می دهد نفت در تاریخ معاصر شمشیر دولبه ای بوده است که لبه برنده آن می تواند به نابودی اقتصاد کشور منجر شود. طی سالیان گذشته بحثهای بسیاری درباره رفع وابستگی به نفت در اقتصاد ایران مطرح شده است، اما اکثر آنها به تعیین استراتژی پایدار و برنامه ریزی صحیح و بلندمدت نیاز دارد. بی شک برنامه ریزی منطقی و استفاده از پیشنهادهاى صاحب نظران می تواند آثار مثبتی بر جای بگذارد. همچنین اگر قرار است تحولی در ساختار اقتصادی کشوری مانند ایران روی دهد، باید این تحول با تکیه بر توانمندی های کشور باشد و مجموعه این توانمندی هاست که قرار گرفتن کشور در مسیر توسعه و پیشرفت را ممکن می سازد. به درآمدهای نفتی باید به عنوان سرمایه نگاه شود و باید در راهی خرج شود که نیاز به نفت را روز به روز کاهش دهد. اگر درآمدهای نفتی در راهی خرج شود که نیاز به نفت را روز به روز افزایش دهد، علاوه بر آنکه اقتصاد ایران را متکی بر نفت و درآمدهای نفتی می کند، روحیه رانت جویی، فساد، دلالی و فعالیتهای غیرمولد را در اقتصاد پایه گذاری می کند. در شرایطی که تحریم بیش از گذشته تیغ خود را برای فشار بر گلوگاه اقتصاد ایران تیز کرده، کاهش وابستگی به نفت از اهمیت بیشتری برخوردار است، چرا که کاهش میزان وابستگی دولت به درآمدهای نفتی و تغییر آن به سمت درآمدهای غیرنفتی می تواند هرچه بیشتر استقلال اقتصادی ایران در اوج تحریم ها را به تثبیت برساند. با توجه به تسلطی که قدرتهای استکباری بر بازار نفت دارند این تهدید می تواند جدی باشد به همین دلیل باید مسئولین به ابعاد دیگر اقتصادی کشور توجه کنند تا وابستگی دولت به درآمد نفت کاهش یابد.

واژه ه_____ ای کلی_____ دی: تح_____ ولات، س_____ اختار، اقتص_____ اد

۱ - h.amirkhani_d@yahoo.com